

Z HISTÓRIE ČESKOSLOVENSKEJ FUTUROLOGIE III. – OTA KLEIN A ROZVOJ FUTUROLOGIE V ČESKOSLOVENSKU

Ivan KLINEC

FROM THE HISTORY OF THE CZECHOSLOVAK FUTUROLOGY III. – OTA KLEIN AND THE DEVELOPMENT OF FUTUROLOGY IN CZECHOSLOVAKIA

METES

Motivation - Education - Trust - Environment - Safety 2020

ABSTRAKT

Ota Klein bol popredným predstaviteľom prognostického a futurologického myslenia v Československu. Bol zástupcom vedúceho autorského kolektívu, ktorý spracoval a vydal štúdiu Civilizácia na rozcestí, ktorá je dodnes vysoko hodnotená u nás i v zahraničí. Bol tiež spoluautorom referátu, ktorý bol prednesený na prvej svetovej futurologickej konferencii. Napriek jeho predčasnej smrti je možno Ota Kleina považovať za jedného z predstaviteľov československej futurologickej školy.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: civilizácia, prognostika, spoločnosť, budúcnosť, vedecko-technická revolúcia

ABSTRACT

Ota Klein was a leading representative of prognostic and futurological thinking in Czechoslovakia. He was the deputy head of the author's team, who prepared and published the study Civilization at a Crossroads, which is still highly regarded in our country and abroad. He was also a co-author of a paper presented at the First World Futurological Conference. Despite his untimely death, Ota Klein can be considered one of the representatives of the Czechoslovak Futurological School.

KEY WORDS: civilization, prognosis, society, future, scientific-technical revolution

Úvod

Ota Klein bol popredným predstaviteľom prognostického a futurologického myslenia v Československu. Bol zástupcom vedúceho autorského kolektívu pod vedením Radovana Richtu, ktorý spracoval a vydal štúdiu Civilizácia na rozcestí, ktorá je dodnes vysoko hodnotená u nás i v zahraničí. Bol tiež spoluautorom referátu, ktorý bol prednesený na prvej svetovej futurologickej konferencii. Napriek jeho predčasnej smrti je možné Ota Kleina považovať za jedného z predstaviteľov československej futurologickej školy.

Významným medzníkom rozvoja myslenia o budúcnosti v Československu bolo práve vypracovanie a následné publikovanie štúdie Civilizácia na rázcestí, ktorá dosiahla pomerne veľkú a prevažne pozitívnu medzinárodnú odozvu a je dodnes považovaná za klasické dielo futurologickej a prognostickej literatúry. Ota Klein sa na vypracovaní tohto diela výrazne podieľal.

Ota Klein sa narodil 21. februára 1921 v Prahe a zomrel 19. 9. 1968 pri automobilovej nehode neďaleko Paríža vo Francúzsku, keď sa vracal domov z konferencie vo francúzskom Cerisy-la-Salle, z ktorej bol odvolaný následkom udalostí vo vtedajšom Československu.

Ota Klein bol novinárom, sociológom a prekladateľom. Bol tiež prognostikom a futuroológom.

Civilizácia na rázcestí

Ota Klein sa podieľal na vypracovaní štúdie Civilizácia na rázcestí, kde pôsobil ako zástupca vedúceho autorského kolektívu Radovana Richtu. Civilizácia na rázcestí bol výsledný výstup jedného z troch tímov spoločenských vedcov, ktorí pripravovali reformu v Československu. Boli to tímy ekonomický pod vedením Ota Šika, politický pod vedením Zdenka Mlynára a vedeckotechnický pod vedením Radovana Richtu.

V roku 1965 bola vytvorená 23 členná interdisciplinárna pracovná skupina pri Filozofickom ústave ČSAV pre vypracovanie štúdie zaoberajúcej sa spoločenskými a ľudskými súvislosťami vedeckotechnickej revolúcie. Na jej čelo bol vymenovaný český filozof Radovan Richta a jedným zo zástupcov bol ďalší český filozof Ota Klein.

Výsledky práce tejto pracovnej skupiny sa stali základom prvej československej publikácie zaoberajúcej sa budúcim vývojom spoločnosti a civilizácie.

V roku 1966 bola na základe výsledkov uvedenej pracovnej skupiny spracovaná a vydaná publikácia československého autorského kolektívu vedeného českým filozofom Radovanom Richtom nazvaná Civilizácia na rázcestí¹, ktorá vyšla v troch vydaniach v českom jazyku a v jednom vydaní v slovenskom jazyku a bola preložená do viacerých cudzích jazykov².

Československo na prvej medzinárodnej futurologickej konferencii

Výťah z publikácie Civilizácia na rázcestí spracovali štyria členovia autorského kolektívu tejto publikácie, a to Radovan Richta, Ota Klein, Bedřich Levčik a Irena Dubská a Bedřich Levčik ho predniesol ako referát na prvej medzinárodnej futurologickej konferencii v nórskom Oslo pod názvom The Prospective of the Scientific and Technological Revolution - Perspektíva vedecko-technickej revolúcie³.

Na konferencii sa z vtedajšieho Československa zúčastnili Ota Klein a Bedřich Levčik⁴. Tento referát bol neskôr publikovaný v knižnej publikácii príspevkov z konferencie Mankind 2000, ktorej editormi boli futuroológovia Robert Jungk a Johan Galtung⁵.

¹Richta Radovan a kolektív (1967): Civilizace na rozcestí. Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce. Nakladatelství Svoboda, Praha, Richta Radovan a kolektív (1969): Civilizace na rozcestí. Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce. Svoboda, Praha, 1969, 420 str.

²Richta, Radovan (1969): Civilization at the Crossroads. Social and Human Implications of the Scientific and Technological Revolution. International Arts and Sciences Press, Prague, 372 str., Richta Radovan (Hrsg.) (1971): Richta-Report. Politische Ökonomie des 20. Jahrhunderts. Herausgegeben von Radovan Richta und Kollektiv. Marxismus-Bibliothek. Band 10. Makol Verlag, Frankfurt, 427 str.

³Richta, Radovan, Klein, Ota, Levčik, Bedřich, Dubská, Irena (1969): The Prospective of the Scientific and Technological Revolution. In: Jungk, Robert, Galtung, Johan (editors) (1969): Mankind 2000. Institute Fur Zukunftsfragen, Vienna, Mankind 2000, London, International Peace Research Institute, Oslo, Universitetsforlaget, Oslo, Allen and Unwin, London, Klein, Ota (1969): Perspektíva vedecko-technickej revolúcie (Spoluautoři I.Dubská, B.Levčik a R.Richta). Referát pro první mezinárodní kongres o výskumu budoucnosti, který se konal v Oslo ve dnech 11.-16.září 1967. In: Klein, Ota (1969): Životní styl a moderní civilizace. Vydavatelství Symposium, Praha

⁴Levčik, Bedřich, Klein, Ota (1968): Futurologický kongres v Oslo. In: Sociologický časopis č.2/1968

⁵Richta, Radovan, Klein, Ota, Levčik, Bedřich, Dubská, Irena (1969): The Prospective of the Scientific and Technological Revolution. In: Jungk, Robert, Galtung, Johan (editors) (1969): Mankind 2000. Institute Fur Zukunftsfragen, Vienna, Mankind 2000, London, International Peace Research Institute, Oslo, Universitetsforlaget, Oslo, Allen and Unwin, London

Preklad tohto referátu bol publikovaný v posmrtno vydanvej publikácii Ota Kleina *Životní styl a moderní civilizace*⁶.

Záver

Ota Klein sa napriek svojej predčasnej smrti zapísal ako jeden z tvorcov prognostického a futurologického myslenia v Československu.

Vybraná bibliografia

Knihy

- Klein, Ota (1969): *Životní styl a moderní civilizace*. Vydavatelství Symposium, Praha
- Richta, Radovan a kolektiv (1966): *Civilizace na rozcestí. Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce*. Nakladatelství Svoboda, Praha
- Richta, Radovan a kolektiv (1967): *Civilizace na rozcestí. Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce*. Nakladatelství Svoboda, Praha
- Richta Radovan a kolektiv (1969): *Civilizace na rozcestí. Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce*. Svoboda, Praha, 420 str.
- Richta, Radovan (1969): *Civilization at the Crossroads. Social and Human Implications of the Scientific and Technological Revolution*. International Arts and Sciences Press, Prague
- Richta Radovan (Hrsg.) (1971): *Richta-Report. Politische Ökonomie des 20. Jahrhunderts*. Herausgegeben von Radovan Richta und Kollektiv. Marxismus-Bibliothek. Band 10. Makol Verlag, Frankfurt
- Richta, Radovan (2017): *Civilisation at the Crossroads. Social and Human Implications of the Scientific and Technological Revolution*. Routledge, 372 str

Články a zborníky

- Klein, Ota (1966): *Vědeckotechnická revoluce a životní sloh (Několik myšlenek k problematice)*. In: Sociologický časopis č. 2 / 1966
- Levčik, Bedřich, Klein, Ota (1968): *Futurologický kongres v Oslo*. In: Sociologický časopis č.2/1968
- Klein, Ota (1968): *Revolution scientifique et technique et style de vie*. In: *L'homme et la société*. N.9 / 1968, str. 7-28
- Klein, Ota (1969): *Krise emcionality*. In: Sociologický časopis č.2 / 1969
- Klein, Ota (1969): *Životní styl a moderní civilizace*. Vydavatelství Symposium, Praha
- Klein, Ota (1969): *Perspektiva vědecko-technické revoluce (Spoluautoři I.Dubská, B.Levčik a R.Richta)*. Referát pro první mezinárodní kongres o výskumu budoucnosti, který se konal v Oslo ve dnech 11.-16.září 1967. In: Klein, Ota (1969): *Životní styl a moderní civilizace*. Vydavatelství Symposium, Praha
- Richta, Radovan, Klein, Ota, Levčik, Bedřich, Dubská, Irena (1969): *The Prospective of the Scientific and Technological Revolution*. In: Jungk, Robert, Galtung, Johan (editors) (1969): *Mankind 2000*. Institute Fur Zukunftsfragen, Vienna, Mankind 2000, London, International Peace Research Institute, Oslo, Universitetsforlaget, Oslo, Allen and Unwin, London
- Klein, Ota, Zeleny, Jindrich (2011): *Dynamics of Change: Leadership, the Economy, Organizational Structure, and Society*. In: Farrel, R. Barry (editor) (2011): *Leadership in East European Communism, 1945-1970*. Aldine Transaction, New Brunswick, London, str. 199-223

⁶Klein, Ota (1969): *Životní styl a moderní civilizace*. Vydavatelství Symposium, Praha

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- Klein, Ota (1966): Vědeckotechnická revoluce a životní sloh (Několik myšlenek k problematice). In: Sociologický časopis č. 2 / 1966
- Klein, Ota (1969): Krize emocionality. In: Sociologický časopis č.2 / 1969
- Klein, Ota (1969): Životní styl a moderní civilizace. Vydavatelství Symposium, Praha
- Klein, Ota (1969): Perspektiva vědecko-technické revoluce (Spoluautoři I.Dubská, B.Levčík a R.Richta). Referát pro první mezinárodní kongres o výskumu budoucnosti, který se konal v Oslo ve dnech 11.-16.září 1967. In: Klein, Ota (1969): Životní styl a moderní civilizace. Vydavatelství Symposium, Praha
- Klein, Ota, Zeleny, Jindrich (2011): Dynamics of Change: Leadership, the Economy, Organizational Structure, and Society. In: Farrel, R. Barry (editor) (2011): Leadership in East European Communism, 1945-1970. Aldine Transaction, New Brunswick, London, str. 199-223
- Richta, Radovan a kolektiv (1966): Civilizace na rozcestí. Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce. Nakladatelství Svoboda, Praha
- Richta, Radovan (1966): Povaha a souvislosti vědeckotechnické revoluce. In: Sociologický časopis č.2 / 1966
- Richta, Radovan a kolektiv (1967): Civilizace na rozcestí. Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce. Nakladatelství Svoboda, Praha
- Richta, Radovan (1968): Vědeckotechnická revoluce a alternativy moderní civilizace. In: Sociologický časopis č.5 / 1968
- Richta, Radovan (1968): Za dr. Otou Kleinem. In: Sociologický časopis č. 6/1968, Ročník 4, str. 752
- Richta Radovan a kolektiv (1969): Civilizace na rozcestí. Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce. Svoboda, Praha, 420 str.
- Richta, Radovan (1969): Civilization at the Crossroads. Social and Human Implications of the Scientific and Technological Revolution. International Arts and Sciences Press, Prague
- Richta, Radovan, Klein, Ota, Levčík, Bedřich, Dubská, Irena (1969): The Prospective of the Scientific and Technological Revolution. In: Jungk, Robert, Galtung, Johan (editors) (1969): Mankind 2000. Institute Fur Zukunftsfragen, Vienna, Mankind 2000, London, International Peace Research Institute, Oslo, Universitetsforlaget, Oslo, Allen and Unwin, London
- Richta Radovan (Hrsg.) (1971): Richta-Report. Politische Ökonomie des 20. Jahrhunderts. Herausgegeben von Radovan Richta und Kollektiv. Marxismus-Bibliothek. Band 10. Makol Verlag, Frankfurt
- Richta, Radovan und Kollektiv (1972): Technischer Fortschritt und Industrielle Gesellschaft. Eingeleitet von Ossip K. Flechtheim. Makol Verlag, Frankfurt am Mein
- Richta, Radovan (2017): Civilisation at the Crossroads. Social and Human Implications of the Scientific and Technological Revolution. Routledge, 372 str.
- Rocca, Gordon L. (1981): "A Second Party in Our Midst": The History of the Soviet Scientific Forecasting Association. In: Social Studies of Science. SAGE Publications, Ltd., London, UK, Beverly Hills, California, Volume 11, No.2, May 1981

ADRESA AUTORA
Ing. Ivan KLINEC

Ekonomický ústav SAV, Šancová 56, 81105 Bratislava, Slovenská republika

 e-mail: ivan.klinec@gmail.com
RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU
Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.
REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS
Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.